

en mekanisk inrättning, eller såsom en byggnad — under hvilken materiella bild den samma blifvit af Utskottet föreställd — kunde det vara likgiltigt, huru densamma blefve sammansatt, endast alla till byggnaden hörande delar deruti finge ett rum; men då staten måste betraktas såsom ett *befvande* helt, bestående af flera organiska delar, som skola verka för och till ett gemensamt ändamål; så blifver det visserligen icke likgiltigt, huru hvarje serskild dels verkningsförmåga afmätas och bestämmes.

En sådan sammansättning af stånd eller representerande samfundsklasser, som medför hinder eller nästen ren omöjlighet att göra det allmännas interesse gällande framför enskildas, är ostridigt felaktig; och den Svenska representationsförfattningen kan i detta afseende med skäl klandras.

Utskottet har föreställt sig representationen såsom bestående af tvänne hufvuddelar, nemligen den reella och den ideella hälften. Efter Utskottets förmenande skall den reella hälften, som delas i tvänne klasser, nemligen jordbruket och näringarna, egentligen verka för nationens fysiska eller ekonomiska interesse; och den ideella åter (hvilken jemväl består af tvänne klasser, a) Ridderskapet och Adeln och b) Presterskapet och de lärda) för det intellectuella, religiösa och moraliska.

Dessa ifrån Tyska filosofer lånta delningsgrunder kunna ej godkännas, emedan man ej kan eller bör föreställa sig medborgare, som i sina handlingar skulle ledas af uteslutande afseende på endast sinliga föremål. En stat, där det största antalet af medlemmar, nemligen de jordbrukande och näringsidkande, icke skulle lifvas af religions och hederskänsla, lika med de förre medlemmarne, som räknas till den ideella hälften, och där de förre skulle med likgiltighet anse eller behandla moraliska föremål,

eller sätta dem efter de fysiska, är knappt tänkbar; åtminstone kan man ej utan största orättvisa hysa eller fälla ett så förnedrande omdöme om Svenska allmogen och Svenska näringsidkaren.

Ehuru således skilnad emellan Rikets stånd ej kan härledas från de åsigter, som Utskottet därför lagt till grund, lär dock för det närvarande ej kunna sättas i fråga, att icke representationen bör, såsom Utskottet föreslagit, delas i tvenne klasser eller hälfter; men deremot fins ej något skäl, hvarföre hvardera hälften skall åter sönderstyckas i tvenne delar. Enär den ena antages äga hufvudkaraktären af realitet och den andra af idealitet; synes det vara inconsequent att skilja den ena, antingen reella eller ideella, delen från den andra.

Då alla egentliga näringar i staten; från och med jordbruket till och med utländska handeln, böra sättas i full harmoni med hvarandra, om statens högsta välstånd skall kunna befördras, och om jordbruket, som otvifvelaktigt i Sverige är den förnämsta näringen och sjelfva grunden för de andras upkomst och tillväxt och dessutom sysselsätter ett vida större antal af producer, än alla de öfriga näringarne, är på sådan grund berättigadt att ej allenast för sig framställa flere förespråkare än de andra näringarne, utan ock att, i frågor som röra allmänna välståndet, äga en öfvervägande röst; så lærer det finnas högst otjenligt, att de öfriga näringsidkarnes mening och röst skola, på den vågskål, der fäderneslandets allmännaste interessen böra blifva rådande, motväga de jordbrukandes. Detta är likväl en följd af nu varande ständsdelning. Större delen af nationen skall ej kunna tillkämpa sig den naturligaste af alla rättigheter, att, med fritt användande af sina krafter och sin arbetsförmåga, förädla och bearbeta egna producter, eller att dem

fritt afyttra och förbyta, så länge som Borgareståndet, söndradt ifrån jordbrukande klassen, är för sig bestående och, vid hvarje anspråk, som andra göra på näringsfrihet, drager sig tillbaka inom förskansningen af privilegier, hvilka liksom med trollkraft afväpna äfven den modigaste kämpe, som vill försöka att genombryta dem.

Man invänder fäfanget, att, med ändring af nuvarande representationsgrund, det kunde hända, att jordbrukande klassen skulle undertrycka den, som idkar andra näringsfång. Detta är otänkbart ur flera skäl: 1:o äger jordbrukaren, för sin egen fördel, behof af consumerter till sin vara, af andras förädlings och konst-arbeten, och af andras biträde att till andra ställen transportera och der försälja hans egna producter; 2:o då jordbrukaren ej äger något uteslutande privilegium å sitt näringsyrke; står det en hvar fritt att, derest han ej finner sin fördel vid idkandet af annat näringsfång, för sig utvälja jordbruket; och 3:o kan icke något förtryck äga rum, der allmän och lika frihet råder, emedan frihet och förtryck äro lika motsatta som ljus och mörker.

För att öfvertyga Borgareståndet om orättvisan af dess uteslutande privilegier till idkande af vissa näringar, skulle man kunna göra den fråga, om det vill medgifva bondeståndet lika uteslutande rättigheter i afseende på jordbruket. Svaret blifver säkert nekaude; och derigenom har äfven Borgareståndet afkunnat dödsdomen öfver sina egna privilegier *).

*) Man vet, att vid Riksdagarne på 1780-talet var fråga om privilegier för bondeståndet; men med privilegier mentes då ingen ting annat, än hvad som vid sednare Riksdagar blifvit yrkad om samlande af alla förordningar, rörande landtmannens rättigheter och pligter till en förordning, och dessutom (hvilket ej nu

För en hvar, som oväldigt och fördomsfritt bedömer i fråga varande ämne, lär det således vara uppenbart, att rikets allmoge och öfrige näringsidkande samhällsklasser böra förenas och utgöra ett enda stånd, och att personalen af de jordägandes representanter bör öfverskjuta de andra representanternas personal, i samma mån, som jordägarne utgöra en större integrerande del af nationens egentliga producerande medlemmar.

(sednast varit i fråga) denna sålunda uppkomna lagens sanctionerande under privilegii-helgd. Frågan var väl icke obillig; ty de ekonomiska författningarne angående landet äro till sin natur enskildare, än de om handel, handverk och fabriker. Då passevolance-frågan förevar 1786, stadnade två stånd mot två, och frågan förföll. Hade nu icke Riddarhuset äfven ägt interesse vid frågan, eller ock missförstått sitt interesse; så hade bönderne fått ett beslut emot sig och ett onus sig ålagdt i en fråga, som endast rörde detta stånd och absolut icke gjorde kvarken ondt eller godt åt de öfriga stånden (såsom stånd), om man ej antager för giltigt, hvad någon å Borgareståndet yttrade, att nemligen, om passevolancen antoges, skulle borgare få tillfälle till förtjenst på flere leverancer. Preste- och Borgarestånden drogo imedlertid ej i betänkande att besluta i en fråga, som ögonskenligen icke rörde dem, om ej, som nämnt är, för att vinna på de roterandes bekostnad, eller ock endast i afseende på den oreprenterade delen af presterskapet, Comministrarne, som roterade för sina boställen. För att än ytterligare inse orimligheten af denna procedure, behöfves blott besinna, att frågan verkligen icke var Riksdagsfråga, utan rörde ett enskildt contract mellan Kronan och de roterande, hvarföre ingen annan deröfver kunde besluta än contrahenterne. Detta anmärkte Bondeståndet gauska riktigt, och gaf ett definitivt nej, endast på förnyad befallning. De två öfrige öfrälse stånden deremot sunno sig icke hindrade att besluta i en enskild sak; men hade säkert bestridit Ständernas rätt att afgöra mången allmän fråga, om den rört ett så kalladt privilegium.

Således komma så väl ståndspersoner, hvilka äro jordägare, som ock bruksägare, manufacturister och fabriksidkare, hvilka alla hittills varit från representations-rättigheten uteslutna, att i de sammansmälta Bonde- och Borgarestånden införlifvas; och kunde dervid, såsom Utskottet föreslagit, värdet af bruksägarers production tjena till grund för bestämmandet af deras valröster till fullmäktige.

Man finner lätt, att, i samma stund som borgarenas exklusiva privilegier å vissa näringar förfölle, skulle ock det hufvudsakliga hindret för den nu föreslagna föreningen imellan dem och jordägarne i Riket vara uphäfvet, likasom, å andra sidan, denna förening snart skulle verka privilegiernas fall.

Vid 1810 års i Stockholm hållna Riksmöte voro Riksens Ständer i allmänhet lifvade af djup känsla för den rättvisa och billighet, som bör ligga till grund för delningen af skyldigheter och förmåner medborgare imellan; och de privilegierade stånden i synnerhet tycktes hysa den öfvertygelse, att personliga fördelar, oaktadt deras af ålder och stadgar vunna helgd, likväl mindre inneburo nytta för deras innehavare, än anledning till obehagliga intryck hos de klasser af nationen, hvilka af dem voro i saknad; af hvilka anledningar Ridderskapet och Adeln bland annat frånsade sig uteslutande besittningsrätt till Säterier och åtog sig inquartering för sina hus i städerna, likväl med det utryckligen gjorda och af Borgareståndet medgifna förbehåll: att idkandet af all borgerlig näring, emot åtagandet af däremot svarande borgerlig tunga, måtte blifva en rättighet för alla medborgare-klasser.

Då Kongl. Kungörelsen, rörande dessa med flera jämkningar uti Riksståndens privilegier, d. 6 April 1810 utkom, glädde sig

innerligen hvarje fäderneslandets vän, att stunden ändtligen var inne, då de tunga bojor, som ditintills fjättrat näringsfriheten, blefve lossade, och då den olyckliga striden mellan interessen, hvilken af sig födt förbittring, afund och missänja emellan särskilda corporationer, uphört. Men denna glädje varade ej länge. Ända intill närvarande stund har man tvekat att åt Borgareståndets berörde, i entusiasmens ögonblick gjorda, concession gifva nästan någon, ännu mindre en så vidsträckt tillämpning, som med dess ordalydelse och afsigt öfverensstämmer. För rättighet till handtverks utöfning fordras ännu nästan samma formaliteter och möta i öfrigt samma afskräckande hinder af vissa läroår, gesällår, mästerprof m. m., som tillföre. Hvarföre Regeringen ej genast år 1810 gjort Borgarnes åt de öfriga medborgare återkänkt rättighet gällande, är för nationen en gåta. Man synes hafva öfverlemnadt till Borgarnes absoluta godtycke att förklara deras representanters berörde år gjorda medgifvande, och däraf har händt, att de velat förklara bort hela saken, och att de numera skulle anse sig förorättade, om man ville taga dem på orden, sedan man en längre tid satt i fråga, om dessa ord haft någon betydelse*).

Hvad den andra af Utskottet så kallade ideala hälften af nationens till representation berättigade medlemmar angår, så är det lika felaktigt att vilja låta dess hittills varande klyfning i tvänne delar fortvara.

Såsom speciellt ombud för kyrkan, religionen och uplysningen behöfver ej clere-

*) Som bekant är, ingingo alla Stockholms skrån, någon tid efter frihetens proclamerande, till Kongl. Maj:t med remonstrationer mot densamma. Detta steg var ej utan likhet med den, efter sistl. Riksdags slut, från Götha Canalbolag inkomna protest mot Ständernas beslut, och borde närmare betraktas.

ciet vid Riksmöten uppträda. Dessa föremål äro för de öfriga samhällsklasserna lika dyrbara och heliga, och stå i öfrigt under ett högre skydd än människors. Våra häfder bära ock det ojäfaktigaste vittnesbörd därom, att försvaret af egna privilegier varit ett hufvudsakligt föremål för presterskapets bemödanden och verksamhet under riksdagarne. Men dessa privilegier hafva ej varit andeliga, utan däremot angått ganska världsliga ting, nemligen presterskapets löningsvilkor och andra, ej ideala, utan högst reella förmåner.

Det är likväl förnuftsvidrigt, att presterskapet, som ej kan betraktas annorledes än såsom en corporation af vissa Statens embetsmän, skall, under skydd af privilegier, genom ett oemotståndligt *velo* kunna betaga Staten rättigheten att förordna om deras, likasom om alla andra embetsmäns förhållanden till Staten.

Således kunde med Ridderkapet och Adeln förenas de representanter för presterskapet, Universiteten och Vetenskaps-Akademien, hvilka Constitutions-Utskottet ansett böra utgöra ett särskildt stånd.

Då man besinnar, att de fleste Ridderkapets och Adels ledamöter, såsom sjelfve jordägare, nu äga ett gemensamt intresse med bondeståndet, och att, äfven med den föreslagna föreningen af andra näringsidkare med Bondeståndet, det skall hända, att i det således sammansatta nya stånd, jordbruksrepresentanternes antal skall öfverstiga de öfriges; så kan man ock göra sig fullkomligen försäkrad, att, därest de nu varande fyra stånd reduceras till tvänne, och de hittills orepresenterade i dem införlivas, det allmännas intresse skall segra öfver enskildes.

Den af sakernas behandling i fyra särskilda stånd föranledda mångfaldighet af former, den däraf förorsakade tidsutdrägt med

deras afgörande, svårigheten, om ej omöjligheten, att erhålla något säkert resultat, dessa med flera olägenheter skola genom den föreslagna reformen försvinna, och Regeringsformen samt Riksdagsordningen, som nu utgöra ett vidlyftigt studium och innehålla ämnen för mera klyftiga än gagnande discussioner om det formella, skola kunna i märklig mån förenklas.

De närmare bestämmelserna, angående grunderna för representanters intagande i endera af de tvänne hufvudklasserna, hvaraf den ena må benämnas *Öfverhus* och den andra *Underhus*, eller ock (för att undvika hvarje term, som skulle medföra föreställning om den ena i lagstiftningen deltagande corpsens underlägsenhet, mindre värde eller subordination under den andra) *Första* och *Andra Kammaren*, eller erhålla hvilken annan benämning, som må finnas tjenligare, kunna, med begagnande af de statistiska uppgifter, som Constitutions-Utskottet haft att tillgå, lätteligen upgöras.

Härvid förutsättes likväl, att Bondeståndet skall kunna uplysas och öfvertygas därom, att det ej kan förlora något, utan snarare vinna mycket genom upptagande i sin klass af ej allenast jordägande Ståndspersoner, utan ock af Borgarne och de öfriga näringsidkare, som anses böra i representationen deltaga *).

*) Detta blifver säkert en bland de svåraste knutar att lösa. Den långa striden och vanan att se den ena klassen beständigt i harnesk mot den andra, har födt ett visst segt misstroende, i synnerhet hos bonden. Han tror aldrig, att den, som har knappar i råcken, menar ärligt med honom. Detta går så långt, att vid sista Riksdag Bondeståndet icke kunde förlika sig med den tanken att upptaga säteri- eller frälseägare, om de ock i allt annat vore qualificerade som bönder.

I Den Norske Rigstidende, N:o 27, för d. 4 i förra månaden, läses följande artikel.

Då den Lancasterska Undervisningsmetoden begynner att interessera vårt Land, och den allaredan skall hafva gjort goda framsteg i Hufvudstaden, så tror Insändaren, att det blifver mången kärt att se denna methods välgörande verkningar, helst de visat sig inom en så kort tiderymd som ett år, hvarunder den varit nyttjad i Dannemark. — Följande öfversigt är tagen ur Lieutenant Bruuns nyligen i Köpenhamn utkomna skrift i ämnet. — "Ett år är förflutet, sedan den första Lancasterska skola inrättades i Dannemark. Materialier till detta års historia äro: 1:o I Febr. 1819 uprättade Div. Adj. v. Abrahamsson, R. af Dannebr. och HedersLeg., på Kongl. Befallning, en Prof-skola, efter vexelundervisningsmetoden, i Sölgadens Caserne. Den begynte med 28 Gossar, till en del de yngsta af Garnisonens Sångskola, under deras Lärare, Theologiæ Candidaten Schou. — Denna Skola är sedan utvidgad till 120 gossar, och fonderad som Casernens beständiga Elementarskola. 2:o I Maji begynte Herr Suell, från Malmö, en profskola bekostad och inrättad af Köpenhamns Borgerskaps Skole-Direction i Bredgadens Gosseskola. Man kan vänta, när denna skola genomgått sitt prof-år, en utförlig beskrifning af Herr Suell öfver dess framgång, och meddelande af de observationer han dervid haft tillfälle göra. 3:o Under sommar-månaderna utarbetade en Kongl. Comité förslag till methodens införande i hela Dannemark och en fullständig samling af tabeller. — Denna Comités handlingar, Vexelundervisningssättets uprinnelse, historien om dess införande utomlands och här, samt

en nogare pröfning af de här yttrade meningar om methoden, kunna väntas af två bland Comitéens medlemmar, Herr Amtsprosten Mönster och Herr Div. Adj. v. Abrahamsson gemensamt. 4:o Mot sommarens slut inrättade Div. Adj. v. Abrahamsson Casernernes Flickeskola, efter Vexelundervisningssättet. Läseskolan hålles om aftnarne af Herr Klein i Gosseskolans rum, hvilka således nyttjas 9 timmar dageligen. 5:o Flickornas handarbetskola, delad i 18 klasser, styres af den förra Lärarinnan Fru Schmidt, som finner mycken lätnad för sig, samt snabbare och säkrare framsteg hos eleverne, genom den nya methoden. 6:o Öfver-Krigs-Commissarien v. Brock har vid sin Real-skola i Adelgaden försökt vexelundervisningen i elementar-klassen. De betalande föräldrar gilla methoden och han har anskaffat nya pulpeter efter Caserneskolans inrättning, skrifvit en hop tabeller och väntar högvederbörlig sanction för denna methods införande i sin skola. Herr Brock har utvidgat methoden till tysk innanläsning och öfversättning på Danska. 7:o I December förvandlades, under Div. Adj. v. Abrahamssons inseende, den Classenska skolan på Christianshavn i Artilleri-Casernen, för gossar och flickor på ett ställe. Herr Lind förestår Läseskolan, och 8:o Hans hustru hand-arbetskolan efter vexelundervisningsmetoden. 9:o Nyligen är uprättad af Div. Adj. v. Abrahamsson en skola för fullvuxna, då Hans Maj:t befallt, att Under-officiers-skolan delas i två klasser, sålunda att den nedersta afdelningen skall följa vexelundervisningssättet och har till bestämelse att bringa samtelige Underofficerare och musikanter till att hjälpligen läsa, skriva och räkna, samt att känna grunderna till Geographien. Här-efter skulle blott de med serdeles anlag begåfvade under-officerare, musikanter och sådane, som

bestämmas till att blifva Fourirer och Com-mender-Sergeanter, kunna komma i den öfversta classen och genomgå hela Skolan. Föreståndare för hela Skolan är Pr. Lieut. Cathala, och speciella läraren vid den andra classen efter Vexelundervisnings-metoden, är Sergeanten Nix. 10:o Skolorne i Casernen hafva blifvit ordentligen inspec-terade, och hela inrättningen förklarad 104 gånger, för nära 600 personer, utom 250, hvilka haft inträdeskort till enskilda besök. 11:o I Artilleri Caserne-skolan har Herr Lind begynt att dana barn från privata In-stetuter till Monitorer, hvilka sedan kunna hjälpa deras lärare, så snart Skole-Direk-tionens tillåtelse till methodens införande i offentliga och privata Skolor blifver med-delad. 12:o Capit. v. Krohn och Läraren Eggers inträda, vid sin hemkomst, som med-lemmar i flere Comitèer för methodens in-förande vid Skolorna i Hertigdömena. 13:o Föreståndaren för det Kongl. Döf-Stumme institutet i Köpenhamn, Professor Castberg, har i ett program till Stiftelsens årsfest, Hans Maj:ts Födelsedag, 1820, visat huru mycket bruk som sistl. år är gjordt af Vexel-undervisningen i denna Skola, samt att man hädanefter är sinnad göra ännu mera. 14:o Den 7 Febr. 1820 var Directionen för Kö-penhamns Borgare-Skolor församlad i Herr Suells Profskola. Hvar enskild elevs fram-steg blefvo jemförde med den pröfning af elementar-kunskaper, som blef hållen vid Skolans inrättande. Den 12 undersökte den församlade Directionen Skolan i sin hela methodiska gång, genom alla öfningar och deras grader. Skole-Directionen kan nu in-gifva sin Berättelse till Hans Majestät. 15:o Cancelliets åsigt af methodens fördelar och huruledes den kunde införas öfver hela lan-det, sedan samtliga dess medlemmar hade tagit Casserne-Skolan i ögnasigte, kan lä-sas i Collegial-Tidningen N:o 23 för den

8:de Maji 1819. 16:o Herr Sonne har teck-nat alla bokstäfver till Förskrifterne, både de större (5 och 8 tum höga) och den min-dre stilen af 9 serskilda storlekar. Han har redan graverat en del af de danska."

Sålunda hyllas och framskrider hos vå-ra grannar denna beundransvärda uppfinning, som lofvar att af kommande generationer göra något, hvarom den närvarande knap-past har begrepp. Ingenting af betydighet är ännu i Sverige gjordt för införande af vexel-undervisningen. Man har skäl att frå-ga: hvarföre skall Sverige komma efter i detta, såsom i många andra ting, dem ti-den och bildningen tillbjuda? Då vi se nä-stan alla folk omkring oss redan hafva med ifver omfattat den stora idéen, då vi höra den berömmas af alla, som försökt; så åter-står oss ej mer den utnötta och alltid an-vända ursäkten: det gamla är godt; våra fäder funno sig väl deraf; det nya känner ju ingen.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Bland nya Kungliga författningar är en, att de landsflyktige, som varit anhängare af Josef, få åter tilltråda sin egendom och återvända hem; en att hängning är afskaffad, och alla, som hädanefter undergå dödsstraff, skola halshuggas. Ett circulaire af Inrikes Ministeren innehåller, att Pro-fessorer och seculariserade munkar få välja och väl-jas till deputerade. Detta äger dock ej rum för sådana, som i egenskap af Johanniter-riddare eller riddare af de fyra militäriska ordnarne aflagt löfte. — Då man i Catalonien, Castilien, Malaga, Cor-dova &c. tillåtit sig att uphäfva tobaksregien och gjort tobakshandeln fri, till Statsverkets stora ska-da; så är nu förordnadt, att detta missbruk skall hämmas och kronans monopolium återställas, om ock militärmagt skulle användas.

Öfverste Infantes har kommit från arméen på Leon och medfört till Konungen arméens lyckön-skan, men tillika dess beslut att bekänna Leon tills Cortes sammanträdt. — I Barcelona har man, sä-ger ett bref af d. 29 Mars, dagligen nya anlednin-gar till glädje. I går återkommo hit de åtta i Lacy's

rättegång invicklade och här förr inspärade männen, dem Castanos, vid resningens början, skickat till fästningen i Carthagen. Dit hade de anländt, just som constitutionen proclamerades; de emottogos med allmän entusiasm, firades med sånger o. s. v. En Engelsk tidning berättar, att oro herskar i Barcelona; att listor voro uprättade på personer, som skulle ställas för rätta, eller öck straffas utan dom o. s. v. — Lacy's lik är dit ankommet och skall begravas under en prägtig grafvård, hvartill kostnaderne sammanskjutas. Gen. Ferraz, som nu förer befälet i Cadix, gör allt för att lugna sinnen. För att betaga dem all fruktan för förnyande af dylika upträden som det d. 10 Mars, har han inställt patouillerande och till och med afskaffat vaktten vid sin egen port. Commandants-embetets stab är afsatt och ställd till rätta, likasom alla, hvilka deltagit i uploppet. Gen. Salvador leder rättegången. — I Pamplona har uppstått en liberal tidning, under namn af Imparcial de Navarra, som är Fransmännen öppen till artiklars insändande. Den iurättade politiska klubben har ingifvit en petition om påskyndande af Cortes's sammanträde (hvilket också i så måtto är beslutet, att 1814 års Cortes genast provisoriskt sammankomma), och visar i allmänhet mycken ifver och verksamhet. Då en af stadens Alcalder nyss lät kalla till sig och hotade med fängelse en boktryckare, som i en skrift kallat Alcaldens utnämning inconstitutionel, beklagade sig boktryckaren för klubben, som genast beslöt stifta en cassa, till rättegångskostnadernas bestridande, då någon hade att klaga öfver constitutions-vidrig behandling. En ny Xefe politico, som, efter den till President för censurjuntan i Madrid utnämnde Quintana, skulle komma till Pamplona, fick en höflig vink, att han ej vore välkommen, och rättade sig derefter.

Det berättas, att sedan den 8 Mars ingen enda af de i Madrid vistande främmande Ministrar visat sig vid hofvet. Detta synes hafva skett till följe af en gemensam öfverenskommelse och i väntan på nya instructioner. —

Gen. O'Donoghue har upplöst Andalusiska arméen. — Kongl. flottan begynner sättas i verksamhet. Ensamma skepp afgå till flera punkter i America; och Hoftidningen säger, att en escadre skall segla till fasta landet af denna verdensdel. — Till Lorencinerne är ingifvet ett förslag, om bildande af ett Madridskt nationalgarde under Abisbals anföende; men pluraliteten har afvist förslaget, alldenstund A. är anklagad för svåra brott

mot fäderneslandet. — Inquisitorer afresa Hoptals till Frankrike. I Tudela inträffade fyra, just som folket höll på att upresa constitutions-stenen. Folket tvang dem, men ganska höfligt, att stiga ur och deltaga i cerimonien, hvarpå de återtingo afresa. — Då Riego triumferande intogade i Sevilla, ville folket kröna honom med lager; men han afslog en ära, som han sade ej tillkomma någon medborgare, endast Konungen.

Frankrike. Ämnet för allmänna upmärksamheten är nu censurans steg. Efter en så lång vana vid yttrandefrihet synas Fransmännen hafva förlorat konsten att beqväma sina ord efter en gifven regel eller eiterfråga, hvad som kan vara behagligt, innan de yttra någon ting. Då tidningarne mistat sin frihet, taga författarne sin tillflykt till brochurer; och sådane confisceras, allt hvad de hinna. Lacreteille (f. d. Redacteur af Minerve, nu Bokhandlare) är ställd till rätta för ett bref af Constant, öfver Frankrikes läge. Assise-Rätten har dömt Bidault (redacteur af Constitutionnel) på default och utan jury, till 12,000 Fr. böter och fem års fängelse för den redan bekanta häftiga artikeln mot Ultras, hvarigenom domstolen förklarar honom hafva velat upväcka inbördes krig. En brochure: "frågor till ordningen för dagen" är sequestrerad. Många andra brochurer hafva undergått samma öde. Redacturen af Elsasser-Patrioten i Strasburg är häktad. — De, som under tecknat upmaningen till subscriptioner för att understödja dem, som kunde blifva lidande genom lagen om personliga friheten, hafva varit för rätta. De voro Grandet, Gen. Lieutn. Pajol, Gevaudan, Joly de St. Quentin, Odillon Barot, Etienne m. fl. Grefve Laujuinais, och Deputerade Manuel, Lafitte, Kératry, Perrier, d'Argenson, Chauvelin, Lafayette, Constant, Dupont voro ej stämde.

Stockholm. Här talas om förändringar i Kongl. Maj:ts Ministerer vid utrikes hof. Friherrarne Taube och Palmstjerna lemna sina poster i Berlin och Wien. Frih. Taube säges alldeles öfvergifva diplomatiska banan och bosätta sig i Köpenhamn. Frih. Palmstjerna tros gå som Minister till Petersburg. Säsom hans efterträdare i Wien upgifves nuvarande Kongl. Svenska Ministern i Haag d'Ohsson. Legationsrådet Brandel, som förestått beskickningen i Petersburg, upgifves säsom Frih. Taubes blifvande efterträdare i Berlin.

STOCKHOLMS COURIER

Thorsdagen den 4 Maji.

Sine ira, studio et metu.

Ämnet för följande handling är så viktigt, att vi ej tvekat att anföra den samma. Icke blott den provins, hvarom fråga är, behöfver reformer i Presterskapets aflöning och i församlingarnes indelning; och hvad närvarande act uplyser om Gottland enskildt, torde väcka estertanken på samma ämnen, äfven annorstädes. Det aldru märkvärdigaste är dock kanhända den upptäckten, att något, som hittills blifvit ansedt liggande inom privilegiernas rämärken, verkligen är en orättnätig inkräkning. Hvarje steg, som dessa rämärken tillbakaflyttas, är en nationens och förnuftets seger.

Stormäktigste allernådigste Konung!

Genom Nådiga Remiss af den 12 Augusti 1818, har E. K. M:t täckts anbefalla Kammar-Collegium att, så skyndsamt ske kunde, utreda och till E. K. M:t med underdånigt utlåtande inkomma, angående beskaffenheten af den Tertial och Kronotionde samt öfrige presträttigheter på Gottland, hvilka, antingen genom den af Presterskapet åberopade Conventionen af år 1648, Konung CARL XI:s Nådiga stadga af år 1695, eller af annan grund, Presterskapet der i orten blifvit tillagd; i sammanhang hvarmed Kammar-Collegium äfven ägde att sig i underdånighet yttra öfver hvad, i afseende på frågan om Stenkumla

och Walls Pastoraters sammansläende, på Collegii underdåniga utlåtande kan ankomma; hvarjemte E. K. M:t till närmare upplysning behogat lemna Collegium nådig del af hvad åren 1811, 1812, 1815 och 1817, angående Presterskapets löningssätt, förefallit.

Till åtlydnad af denna Nådiga befallning, får Collegium, med återlemnande af E. K. M:ts högstberörde nådiga remiss och dervid följaktiga handlingar, uti detta mål underdånigt utlåtande nu afgifva.

Den, genom mer högstberörde nådiga Remiss, till Collegii underdåniga utlåtande i första rummet öfverlemnade fråga, om beskaffenheten af Presträttigheterna på Gottland, synes skilja sig, i förhållande till grunderna, hvarpå dessa rättigheter för närvarande hvila, uti tvänne delar, hvaraf den ena omfattar kronans, Presterskapet förlänta Tionde, och den andra Tertialen, samt Presterskapets öfrige inkomster af Församlingarne.

Enligt hvad Kammar-Collegium och Stats-Contoiet, med hämtad upplysning af Kronans räkenskaper och öfrige handlingar, före detta ägt tillfälle att utreda och hos E. K. M:t anmäla, uti ett den 17 December 1799 afgifvet underdånigt utlåtande, har den Sädes- eller Kyrko-Tionde, Presterskapet på Gottland af ålder innehaft, och den Presterskapet äfven bibehållit, sedan landet år 1645 kom under Sverige, samt

vidare åtnjutit, i följd af Drottning Christinas den 16:de April 1647 om Tionden af Land och Strand gifne nådiga Resolution, redan en gång, nemligen år 1694, efter derom föregången undersökning, blifvit af Konung Carl XI till $\frac{2}{3}$:djedelar indragen till Kronan; men kort derefter har högberömda Konung, uppå Gottländska Presterskapets ansökning, genom Nådigt Bref af den 22 Julii 1695, förklarad, att som Presterskapet på Gottland befans hafva åtnjutit hela Kyrko-Tionden, för Pastoraternes ringhet skull, så ville Konungen, af blotta gunst och nåde, hafva efterlåtit Presterskapet derstädes, då som af långliga tider, att behålla hela Kyrko-Tionden, till deras så mycket bättre utkomst, med det särskilda förbehåll, Kongl. Brefvet innehåller, angående Vin- och Byggnings-Säden.

I kraft af detta Konung Carl XI:s Förlänings-Bref, hvarpå Gottländske Presterskapet sedermera, vid hvarje Regerings ombyte, intill Konung Gustaf III:s upstigande på Thronen, sökt och erhållit Svea regenters Confirmation, och hvilket Förlänings-Bref äfven i sednare år vordet bekräftadt genom Kongl. Resolutionen af den 5 Junii 1798 och Kongl. Brefvet af den 11 Junii 1800, har Presterskapet allt hittills varit i besittning af förmånen att upbära Kronans andel af Säden-Tionden, utan att likväl hufvudvilkoret derföre någonsin blifvit förändradt, eller att Förläningen blifvit förvandlad till någon beständig rättighet, som kan sättas i bredd med den Preste-Ståndet, jemlikt 1527 års Riksdags-Beslut, allmänt äger, och genom 4 §. af 1725 års Privilegier, fått sig försäkrad, i hänseende till Tertialen; hvaremot denna Förlänning, utan tvifvel, är att räkna ibland de friheter, Donationer och Förlänningar, som, enligt 3 §. af Privilegierna, böra af Presterskapet åtnjutas, aldeles efter Brevens innehåll; och

emedan K. M:t, tillförene, i anledning af Landshöfdingens förfrågan, huruvida den förlänte Krono-Tionden på Gottland vore ibland de Spannemåls-Förlänningar på behaglig tid, hvilka, enligt Kongl. Brefvet af den 20 October 1790, borde, vid inträffande ledigheter i Pastoraterna, underställas E. K. M:ts Nådiga ompröfvande, till fortfarande eller indragning, genom ofvan åberopade Nådiga Bref af den 11 Junii 1800, särskildt förklarad föreskrifterne uti 1790 års Kongl. Bref icke vara lämpeliga till Kyrko- och Krono-Tionden på Gottland, läser af sådant allt följa, att Förläningen till Presterskapet derstädes af Kronans Tionde-andel rätteligen bör, såsom ifrån början tillkommen i och för Pastoraternes ringhet, och anslagen till desto bättre utkomst för Presterskapet, tillegnas den särdeles beskaffenhet att, ehuru af gunst och nåd gifven, likväl icke kunna till sin grund rubbas eller indragas, så länge orsakerne, som föranledt till Förläningen, oförändradt fortfarande, hvilket intill närvarande tid ansetts vara förhållandet i allmänhet.

Beträffande åter Gottländska Presterskapets Boställs- Annexe- och Stomhemman, samt Tertialen och Presterskapets öfrige ordinarie inkomster af Församlingarne; så måste väl hufvudsakeliga grunden för dessa rättigheter nu mera sökas uti de Allmänna Stadslanden, som i detta fall gälla för Rikets samtelige Presterskap; men hvad dessas tillämpning till Pastoralierne på Gottland särskildt angår, uplysa handlingarne att, der godvillige öfverenskomelser icke i sednare tider verkat tillfällig förändring, är den så kallade Conventions-Stadgan af den 20 September 1648, som först, med någon jemkning, blifvit gillad genom Drottning Christinas Resolution af den 3 April 1649 och sedermera, på anledning af ingifna besvär och ansökningar,

blifvit stadfästad genom mångfaldiga Kongl. Förklaringar och Beslut, hvaraf de sista innefattas uti Kongl. Resolutionen den 5 Junii 1798 och Kongl. Brevet den 11 Junii 1800, det enda lagliga rättesnöre, som ännu derstädes gäller till vederbörandes ömsesidiga efterlefnad i detta fall; och enär Presterskapets på Gottland i sådan ordning bestämde Ordinarie Lönings-förmåner och rättigheter till beskaffenheten svara emot den Tertial samt de Pastoralier och öfrige rättigheter, hvilka, genom 4 §. af 1723 års Privilegier, blifvit Rikets samtelige Presterskap confirmerade, utan förbehåll; anser Collegium för sin del i underdånighet, att någon jemkning eller förändring uti samma förmåner och rättigheter nu icke i allmänhet kan ske annorlunda, än medelst frivillige öfverenskommelser emellan Presterskapet och deras Församlingars Innevånare, på vanligt sätt och i öfverensstämmelse med hvad Kongl. Förordningarne af den 21 September 1810 och den 3 April 1816 derom föreskrifva.

Då, med hänsigt till rättsgrunderna, en lika märkelig som vigtig skillnad således äger rum emellan Gottländska Presterskapets åtskillige löningsförmåner, i det att Kronans $\frac{2}{3}$:dje-delar af Sädes-tionden endast disponeras af Presterskapet såsom förläning, men öfrige förmåner och Pastoralier innehafvas af Presterskapet, såsom ordinarie underhåll, lära emedlertid alla, till reglerings ernående härom emellan Presterskapet och Församlingarne, gjorde försök, dervid samma skillnad icke vunnit behörig upmärksamhet, vara utan ändamål och böra blifva utan följd vidare, än för tillfället, eller för de Pastorer enskildt, som redan ingått vänlige föreningar; helst E. K. M:t, i annat fall, skulle betagas möjligheten att framdeles, om och när omständigheterna sådant i öfrigt medgifva,

indraga Förläningen till Kronan, eller anvisa den för allmänna behof i orten. Vid beredningen af det ärende, Landshöfdingen på Gottland, redan genom K. M:ts nådiga Skrifvelse af den 25 Junii 1813, fått sig uppdraget, för att derstädes tillvägabrinda ständig Tiondesättning och ny reglering af Presterskapets Löningsrättigheter, finnes likväl allt afseende på denna hufvudsakeliga omständighet vara åsidosatt, hvarigenom händt, att den Presterskapet förländte Krono-tionden blifvit, utan förbehåll af någon Kronans rätt, sammanslagen och lika behandlad med Presternas Tertial och andre, vid Lönings-calculernes upgörande, till Spannemål förvandlade Pastoralier, samt en enda derefter lämpad beständig Spannemåls afgift af hvarje hemman föreslagen, att i framtiden till Pastor oafkortad utgöras; Men synnerligen i sakens närvarande ställning och så länge outredt är, om och huruvida Staten, i händelse Pastoraternes sammansläende kommer till någon verkställighet, må behöfva att för Presterskapets utkomst, eller för andra uti Konung Carl XI:s Förlänings-Bref nämnde ändamål, göra fortsatte upoffringar af Kronans Tionde, kan Collegium, för dess del, icke i underdånighet tillstyrka den vidsträckta och ovilkorliga öfverlåtelse af hela Krono-tionden; hvartill alla hittills uprättade och E. K. M:t i underdånighet underställde förslag, till beständig reglering af Gottländske Presterskapets löningsförmåner, uppenbart föranleda. Samma förslag lära jemväl, såsom för det mesta icke antagne af landets tjenstgörande Presterskap, ur detta skäl icke eller kunna bringas till allmän verkställighet; men som Länets innevånares ofta förnyade besvär och ansökningar, Presterskapets egna yttranden samt Landshöfdingens och Consistorii Embets-Utlåtanden, äfvensom alla i ämnet redan vidtagne steg och åtgärder,

nogsamt vittna om nödvändigheten af någon anstalt, till bättre ordnings vinnande vid Upbördens af Presterskapets Löningsrättigheter; så och då dessutom allmogen på Gottland, redan vid flere Riksdagar, yttrat sin underdåniga önskan om en viss och ständig Tiondesättning, till undvikande af de besvär och olägenheter, som räkning och proftrökning medföra, och denna önskan, i afseende på Kronans andel af Tionden, synes vara så mycket mera billig, som hvarken Krono Tionden på Gottland, genom dess förläning till Presterskapet, förändrat sin förra egenskap, eller Tionde-gifvarne kunna betagas, att få till godo njuta hvad Författningarne, och i synnerhet Kongl. Brevet af den 10 Julii 1759, härom i allmänhet stadga, på hvilken grund jemväl Kongl. Maj:jt, för Jemtlands Län, hvarest Krono Tionden till en del är Kyrkorne och Skole-Statens uplåten, genom nådigt Bref af den 15 Julii 1812 förordnat en viss och ständig Tiondesättning, oaktadt Presterskapets deremot gjorde bestridande; får till E. K. M:ts nådiga godtfinnande Collegium i underdånighet hemställa, det Landshöfdingen på Gottland må undfå nådig befallning att, efter vederbörandes hörande och med iakttagande af Författningarnes föreskrift, uprätta Förslag till ständig Krono-tionde sättnings på Gottland och samma Förslag till E. K. M:ts Nådiga pröfning och fastställelse insända, samt att upbördens af det Tionde-belopp, som i anledning häraf varder för framtiden bestämdt, må vid hädanefter inträffande Kyrkoherde-ledigheter taga sin början och Presterskapet till godo komma, intill dess E. K. M:t kan i Näderfinna för godt, att derom annorlunda förordna.

Hvad sluteligen angår den väckta frågan om Stenkunla och Walls Pastoraters sammansläende; så utvisa handlingarne, att,

sedan det länge, ehuru förgäfves, varit försökt, att genom föreningar bilägga de tvister om Presträttigheterna, som, enligt hvad Drottning Christinas Resolution af år 1649 uplyser, redan i århundraden fortfarit emellan Presterskapet och innevävarne på Gottland, har man, då erfarenheten alltid funnits besanna fruktlösheten af andra medel, så länge Pastoraternes ringhet icke medgifver inskränkning i landets drygare bidrag till Kyrkans och Prestgårdars underhållande samt Presternes aflönande, med mera, oaktadt hela Krono Tionden dertill äfven åtgår, omsider kommit på den tanken att, genom Pastoraters sammansläende, efter hand söka lätta jordbrukarens bördor och bereda Presterskapet sjelfständigare utkomst. — De rådplägingar och undersökningar, som härom blifvit hållne, finnas hafva utslagit olika; men på de flesta ställen hafva Församlingarne yttrat sig böjde för denna anstalt, hvaremot Presterskapet i allmänhet förklarar sitt ogillande deraf.

När, till vägledning för omdömet i denna fråga, Gottland, i afseende till utrymme och folkmängd, jemföres med andra delar af Riket, äfven de mäst bebodde, öfvertygas man snart, att Kyrkornes och Pastoraternes antal på denna Ö mycket öfverstiger dessas allmänna förhållande, ty på 28, quadrat-mil hyser Gottland ungefärligen 33,700 innevävare, hvaraf 3,700 tillhöra Wisby stad, och 30,000 bebo Landsbygden, nemligen 15,800 Norra Häradet och 16,200 Södra Häradet. — Pastoraternes antal på Landet utgör 45, med 92 Kyrkor, hvaraf 22 Pastorater med 48 Kyrkor äro belägna i Norra Häradet och 21 Pastorater med 44 Kyrkor i Södra Häradet; så att, öfver hufvud räknadt för hela Landsbygden, belöpa omkring 700 människor på hvarje Pastorat och 326, barn af alla ål-

drar inberäknade, på hvarje Kyrka, men, efter öfverslag för Häraderna serskildt, blifver folknammern på hvarje Pastorat inom Norra Häradet omkring 630 och inom Södra Häradet omkring 770, — samt för hvarje Kyrka inom Norra Häradet 288 och inom Södra Häradet 338 personer; och finnes Pastoraternes storlek, i anseende till hemmantalet, variera emellan minst $11\frac{3}{4}$:dels och högst $59\frac{7}{8}$:dels Mantal, efter nya Skattläggningen, sålunda att 27 Pastorater innehålla under 26 Mantal och de öfrige 16 Pastorater öfver 26 Mantal hvarterda.

Kostnaden för Kyrkorne och Clerciet står uti ett icke mindre ojemnt förhållande till dylik kostnad i andra delar af riket, och upgår, enligt underdånigst bilagd calcul, sannolikt vida öfver 100,000 R: d: årligen, eller, öfver hufvud beräknadt, till mera än $5\frac{1}{3}$:djedels Riksdaler för hvarje person af hela folkmängden.

Gottlands ställning i dessa afseenden synes således fullkomligen gynna förslaget om Pastoraternes förminskning till antal, förmedelst deras sammansläende, vid inträffande ledigheter; och då man, i frågan om det inflytande en sådan anstalt skulle kunna medföra på Religionens helgd och folkets seder, kastar en blick på de tillfredsställande exempel, vårt fädernesland i dessa fall annorstädes framvisar, torde man äfven från denna högre synpunkt, der tillfället att undanrödja ett länge öfverklagadt ämne till tvister emellan Lärare och Åhörare jemväl kommer i beräkning, få medgifva förslagets nytta i allmänhet, under förutsättande af den omsorgsfulla behandling, verkställigheten deraf onekeligen påkallar.

Med tillämpning af dessa allmänna åsikter, till den serskildta frågan om Stenkumla och Walls Pastoraters sammansläende, kan Collegium, för dess del, i under-

dånighet icke finna, att något verkligt och på sjelfva sakens natur grundadt hinder ligger i vägen för berörde Pastoraters förening hädanefter under en Kyrkoherde; ty ett sådant hinder upptäcker sig icke hvarken uti bägge Pastoraternes sammanräknade folkmängd, som allenast upgår till 1,077 personer, eller uti locala förhållanden, emedan afståndet emellan alla 5 Kyrkorne upgifves vara ringa, eller uti saknad utrymme för gemensam Gudstjenst i vissa Kyrkor; men, såsom ett ämne, hvilket icke ankommer på Kammar-Collegii Utlåtande, lemna Collegium ofgjordt, huruvida de åtgärder, församlingarne, i anledning af Landshöfdingens framställningar, för deras del beslutat, till verkställande af sammanslagningen och till bestämmande af Presterskapets personal, tjenstgöring och boningsställen, med mera, må vara de tjenligaste och efter behofvet mest afpassade, eller i hvad mån förändringar och rättelser derutinnan må böra vidtagas. I anseende till den föreslagna regleringen af det blifvande Presterskapets Löningsförmåner, kan Collegium deremot icke undgå i underdånighet erindra, att E. K. M:ts och Kronans rätt till den en gång indragna och sedan af gunst och nåd förlänta Krono-Tionden, alldeles icke blifvit vid samma reglering afsedd, ej eller kommit att öfvervägas uti vederhörandes afgifne underdåniga betänkanden; utan har derom blifvit afhandladt, likasom vore Krono-Tionden ovilkorligen och för evärdelig tid, antingen att räkna ibland tillkommande Presterskaps ordinarie Löningsförmåner, eller ock att betrakta såsom församlingens tillhörighet.

Collegium anser sig alltså, under åberopande af hvad här ofvan i underdånighet blifvit anfördt, angående Krono-Tionde Förlänningens egenskap och föremål, böra i underdånighet afstyrka Nådig stadiästelse å

Stenkumla och Walls Pastoraters på sådan oriktig grund ingångne öfverenskommelse; och skulle E. K. M:t i Nåder nu tackas bifalla desse bägge Pastoraters sammansläende, hvartill många skäl synas föranleda, tror Collegium sig deremot böra i underdånighet hemställa, ätt med slutelig reglering af Presterskapets Löningsförmåner derstädes måtte få anstå, intill dess, genom Landshöfdingens försorg, ej mindre ordentliga Tionde-sättningar först för sig gått, än tillförlitliga upgifter öfver den till Boställe för Kyrkoherden utsedde Prestegårdens afkastning, med mera som kan tjena till uplysning om de tillgångar, hvilka för Presterskapets ordinarie underhåll finnas att använda, till E. K. M:t i underdånighet inkommit; hvarefter E. K. M:t torde i Nåder tackas i ett sammanhang pröfva Lönereglingsfrågan och dervid i Nåder afgöra, om och till hvad belopp Kronans $\frac{2}{3}$:djedelar af Sädes-Tionden hädanefter må, antingen förlänas Pastor till nödig utkomst, eller anlås Kyrkorne till Vin- och Byggningsäd, eller användas för Undervisnings-verket, eller ock om samma Tionde, helt och hållet eller till någon del, må, enär hufvudsakliga orsakerne till gamla Förlänningen vid bägge Pastoraternes sammansläende uphöra, kunna och böra till E. K. M:t och Kronan indragas.

Den serskildta tänka, som, vid detta måls föredragning i Collegium, blifvit i underdånighet yttrad, innefattas uti underdånigst bilagde Protocolls-Utdrag; och Kammar-Collegium framhårdar &c.

LÖFVENSKIÖLD.

Rolén. Reuter. Öhrvall. Eurén.

Norlén. Törnquist.

Till Kongl. Maj:t underdånigst, angående Prästerskapets på Gottland Lönings-

rättigheter och föreslaget sammansläende af Stenkumla och Walls Pastorater derstädes.

Lika lydande med den i Kongl. Kammar-Collegio förvarade Concept-Expedition; intyggar
Ex officio
CHR. SUNDIN.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. Allt är lugnt; ärenderna gå sin jemna gång. Till och med i Valencia äro sinne- na svalnade, så att man tror sig med säkerhet kunna sända Elio till Madrid. I Cadiz är lugnet så återställt, att mer än 10,000 invånare, som flyktat, återvända och handeln begynner åter lifvas. Invånarne hafva till Konungen ingifvit en skön tacksägelse-adress. Hvad som deri mest rört H. M. är den högsinta tystnaden i afseende på händelserna d. 10 Mars. Undersökningen om uphofsmännen till dessa händelser fortgår. — Constitutionen är proclamerad på de Baleariska öarna. Der, såsom öfver allt, har detta varit åtföljdt af glädjefester, fångars frigifvande m. m. Högtidligheterna i Cordova vid de nya auctoriteternas inställning hafva öfverträffat allt hvad man sett af det slaget. Bland annat en utomordentligt lång rad af festligt smyckade flickor, af hvilka hvardera bar ett exemplar af constitutionen. I Madrid råder det muntraste lif. Spectaclerne besökas ganska flitigt och equipagerne i Prado blifva allt jemnt mera lysande. Militärcorpserne fira constitutionens antagande, med lysande måltider. — De många inrättade politiska klubbarne (i Coruna och Oviedo hafva dylika uppstått, äfvensom två filialklubbar i Madrid) väcka dock farhåga hos mången. Don P. Agar, i en proclamation, varnar för demokratiens och Jacobinismens faror. — Gouverneuren i Ceuta sökte stilla en till fördel för constitutionens antagande upkommen folksörelse; men blef gripen af folket och skickad till Gibraltar. Biskopen i Ceuta nekade att besvärja constitutionen.

Regeringen är för närvarande hufvudsakligen sysselsatt med financerna, och dess bemödanden, som vittna om en fast föresatts att, så snart som möjligt, betala statsskulden, tyckas hafva framgång. För några månader sedan kunde Spanska statspapper utomlands knappast säljas, och de så kallade räntesedlarne (coupons), som, efter namnvärdet, borde gälla 55 Floriner, såldes i Januarii för 5 ä

5 $\frac{1}{2}$ Fl. i Frankfurt; men gälla nu där 11 à 12 Fl. — Allt hvad som hetat Kongl. Arfvegodsprivilegier är uphäfvet och alla utlagor, som därpå grundat sig, för framtiden afskaffade. Restantier vid d. 9 Mars skola dock indrifvas.

En Minister-förändring har förefallit. D. Augustin Arguelles, en af de utmärktaste talare vid Cortes åren 1812—14 och sist förvisad till Majorca, har blifvit Justitiæ-Minister, i stället för D. Jos. Garcia de la Torre; D. Juan Jabat Sjö-Minister, i stället för D. Luis de Salazar; och D. Garcia Herreros Inrikes Minister, efter D. Jago Parga, som ad interim haft portefeullen för Halföns inre ärender.

D. 27 Mars blef Abisbal intagen i Laurencin-ska klubben och höll tal om en föregifven conspiracy, såsom man redan sett; upgaf dock icke sin sagesman, som skulle vara en Alcalde. Sällskapet synes ej vilja närmare sluta sig till honom. Ett loftal blef väl hållet öfver honom; men också uppsteg en annan talare och fordrade hans hufvud.

Sardinska Ministern i Madrid skall hafva gjort föreställningar emot Jesuiternas deportation till Genua. Derföre tros, att andra mått och steg komma att tagas med Jesuiterna. De bland dem, som äro födda Spanjorer, torde få pensioner och ställas under polisbevakning; de öfrige öfverlemnas till sina resp. länders Ministrar och förses med respengar.

Vid de nya förändringarna, har man beräknat, komma endast i Madrid och i Collegierna 4 à 5000 personer att förlora sina tjänster. De, som medverkat till Cortes's uplösande eller efter 1814 beklädt högre embeten, aflägsnas. Hert. af Infantado tros företaga en resa till Paris och sedan till sina stora gods i Italien.

Befallning är gifven att uprätta inventarier öfver Inquisitionens arkiver. Papper, som angå andliga saker öfverlemnas till Biskoparne; men de, som äro af politiskt innehåll, till de constitutionella domstolarne. — H. M. Kejsaren af Ryssland har låtit gratulera Hans Catholska Majestät till de nya förändringarne.

Frankrike. De juridiska embetsmän, som fått sig ransakningen öfver Louvel anförtrodd, dölja numer icke, att de ej uptäckt den ringaste anledning till medbrottsliga. Detta incommoderar ganska mycket Ultras, som väntade så viktiga uptäckter.

En viss Julien Desvoisins hade, såsom petition, till Dep. Kammaren ingifvit ett förslag till en ny vallag. Vid upkommen debatt, huruvida förslaget skulle genast remitteras till Vallags-Ut-

skottet eller Kammaren förut taga kännedom af innehållet, yttrade sig Constant: "Vid petitionerna om den bestående vallagens uprätthållande hafven J gått till ordningen för dagen, på den grund att man ej förut borde döma i ämnet. Då en annan nu tillsänder Er ett förslag till en dylik lag, så måsten J också gå till ordningen för dagen." Detta beslöts. — Debatterna om de förra budgetterna fortfara. Perrier angrep skarpt det steget att låta Hope och Baring få lemna de stora lånen, hvilket han ogillade, ej blott ur constitutionel synpunkt, utan ock ur finansiell. Hans tal begärdes till tryckning af vänstra sidan; och ingen lade sig däremot. — Den 17 April framställde de Dep. Kammares session ett skådespel utan like. Inrikes Ministern, Gr. Siméon, förkunnade återtagande af det redan gjorda vallagsförslaget och framlade ett nytt. Girardin begärde ordet, hvilket nekades af Presidenten. Ett förfärligt tumult af venstra sidan uppstod, för att hindra det nya förslagets inregistrering, som Presidenten påstod böra föregå debatten. Man yrkade, att Regeringen ej ägde återtaga ett förslag, som redan kommit till öfverläggning. Högra sidan och en stor del af centrea reste sig till försvar för Presidentens mening. Corcelles ropade: pluraliteten har ej rätt att pålägga minoriteten tystnad. Frågan, om Girardin skulle få ordet, nekades af pluraliteten; och discussionerne om de gamla budgetterna företogs åter under fortfarande larm. Ändtligen måste Presidenten, för att lugna sinnena, uplösa sessionen på en timma. Efter dess förlopp fick Girardin ordet, äfven med Ministrarnes bifall, och frågade, om Konungen ägde att återtaga ett framlagd lagförslag. Här afbröts han af högra sidan och centren med yttersta häftighet; och först efter den mest hårdnackade strid af venstra sidan, lyckades honom att få göra den förklaring, — att han tänkt bejaka frågan. Nu uppstod ett allmänt skratt och lugnet återställdes. — Redacturen af la *Rénommée* har hos de Deputerade ingifvit en petition mot Censurens missbruk och partiskhet. — En Professor i College du Plessis, Raoul Rochette, som är invald i Censur-commissionen, blef af sina elever hindrad från föreläsning, med rop: bort med censuren! Historiska kursen är inställd vid detta college, på undervisnings-comiténs befallning.

Redacturerne af följande tidningar stå nu för rätta: i Paris *Constitutionel*, *Courier*, *Independant*, *Minerve*, *Bibliothèque Historique*, *Cen-*

seur; i provincerna *Phocéen*, *Journal de l'Isère*, *Echo de l'Ouest*, *Tribune de la Gironde*, *Journal de Bourges*, *Elsasser Patriot*. Den sistnämndes redacteur har fått tillfälle att rymma.

England. Det synes icke afgjort, att Drottningen, såsom hon önskat, återkommer till England. Cabinets-råd hållas och det talas till och med om en sorts congress i Versailles, der Drottningen sjelf skulle vara närvarande.

Scotska Pairerna hafva valt sina 16 deputerade i Öfverhuset, nemligen Marquiserna af Queensberry, Tweeddale och Lothian, Grefvarna Home, Kellie, Elgin, Balcarras, Stair och Roseberry, samt Lorderna Forbes, Saltoun, Gray, Sinclair, Colville, Napier och Belhaven; alla af förra parlamentet, utom Grefvarne Elgin och Stair, som gingo in, i stället för Hertigen af Roxburgh och Viscount Arbutnot. Parlamentet sammanträdde d. 21 April och öppnades af Konungen d. 25.

Radikalernas företag mot Huddersfield d. 12 April misslyckades. Några hundra man, väpnade med pikar och bössor, satte sig i rörelse mot staden, men blefvo bedragne i sin väntan att der möta 50 å 60,000 kamrater. Då de i stället icke träffade en enda, ropade de öfver förräderi, kastade sina vapen och flydde. — Äfven i Schesfield har varit oroligt. — En viss Mitchell, som alltid gått för spion, har blifvit dömd, för uproriskt tal, till 6 månaders fängelse och 100 Punds börgen. *The Times* tror, att om han blott är väl betalt, så skämmer en sex månaders arrest icke synnerligen hans handel. — I Glasgow är lugnet återställt. Flera hederliga och ansedda personer arresteras och förhöras, som änvicklade i de Scottska oroligheterna. Många, dem man ej anat vara radicaler, hafva försvunnit i och omkring Glasgow. Fabriksägarna der hafva fattat det beslut att ej emottaga till arbete någon, som deltagit eller kommer att deltaga i radikalernas företag, eller lemna sitt arbete. Dessa oroligheter omtalas dock af många såsom chimärer; och det är kanske möjligt, att, såsom *Gazette de France* berättar, Engelska Ministären ämnar föreslå och parlamentet troligen bifaller en suspension af tryckfriheten, till dess Radikalernes uproriska rörelser alldeles uphört.

Thistlewood och hans kamrater hafva nu förklarat sig vilja dömas af hvar sin jury, samt fått advocater.

America. Underrättelser från S. Marta af d. 18 Febr. säga, att Independenterna satt sig i marche från Nya Grenada mot Venezuela, sedan de i Bogota lemnat en tillräcklig besättning. — Nord-Amerikanska Representanternas utskott för utrikes angelägenheterna har afgifvit utlåtande öfver förhållandet med Spanien, i fråga om Florida-tractaten. Efter en omständlig framställning af Spaniens upförande, af dess dröjsmål och undflykter, af den skada, som Staterne lidit genom Spanska gebietets öppnande för deras fiender; föreslår Utskottet, att Presidenten måtte befullmäktigas att taga Florida i besittning, till underpant för Amerikanska medborgares fordringar hos Spanska kronan. — En motion om sjömagtens minskning har af Congressen blifvit med stor pluralitet förkastad. — D. 11 Mars afseglade från Delaware 400 man trupper till Östra Florida. Deremot berättas från Havana, att en Engelsk paket och ett stort skepp från Boston skulle oförtöfvadt afgå med trupper till Florida.

Amerikanska sällskapet för fria negers colonisering nämner i sin sista berättelse, att Gen. Kosciusko i f. d. Presidenten Jeffersons händer deponerat 20,000 R: d, hvars ränta skall användas till att inköpa, upfostra och frigifva unga slafvinnor.

Tyskland. D. 15 April skedde H. M. Konungens af Würtemberg förmålning. — Kejsarl. Österrikiska Regeringen har med Herr Parish och Rothschild afslutat ett lån af 20,800,000 Floriner, till befordrande af pappersmyntets indragning.

Nederländerna. Herr v. d. Stræten har förklarat sig beredd att appellera, om icke böterna inslyta genom subscription. Detta synes dock troligt. Huru långt ilsken mot honom gått, synes af ett exempel, som hans advocat under rättegången anført. V. d. Stræten hade nemligen uppsatt underdåniga besvär till Konungen personligen; men dessa hade blifvit honom frantagna.

Stockholm. Från Götheborg berättas, att ett Hr. Lorent tillhörigt magasin, hvori förvarades ett parti porter på bouteiller, upbrunnit. Bouteillernas antal upgifves olika; af somliga till 18,000, af andra till 40,000 stycken.

STOCKHOLMS COURIER

Måndagen den 8 Maji.

Sine ira, studio et metu.

*Om de Christna magternas fredswerk
med Marocco.*

Det stolta Europa, som kufvat Indien och America, köper med årliga skänker en skamlig fred af några usla röfwarensten på Afrikas norra kust. Den, hvars otaliga skepp, allt intill det sednaste decennium, utan medtälare, genomstrukt hvarje vrå af verlden, har i halftannat sekel för sina flaggors säkerhet ödmjukat sig för fyra näringslösa och vaninäktiga stater, hvilkas hela sjömagt består af några Schebecker. Detta besynnerliga fenomen har man sökt förklara, på flera sätt. Huruyida de Christna magternas inbördes afund är en tillräcklig förklaringsgrund, kunde verkligen sättas i fråga. Ett folk, som suckar under det gränslösaste despoti- och rofsystem; som icke har någon annan samhällslag än den, att ingen finnes utom despotens vilja och att hvar och en för öfrigt gör hvad honom lyster, till dess han blifver strypt, enligt despotens nyck men ej enligt lag; som, i saknad af allt fördrag inom samhället, icke kan finna värdet af fördrag med främlingen, så vida denne ej betalar så mycket, som annars möjligen kunde röfvas från honom; som icke har någon industri och således ej värderar handelsförbindelser; och som ej eller kan bibehålla en förbindelse, i anseende till det täta ombytet af regenter och sy-

stem; ett sådant folk (som nemligen styres af den grundsats, att man är i krig med hvar och en, med hvilken man ej slutit fred, då däremot bildade folk anse sig i fred med hvar och en, som ej förklarar dem krig) måste antingen utroteras eller sälja fred. Att *tinga* det till fred genom annat än hela landets occuperande är omöjligt, det hafva flera misslyckade försök visat. Expeditionerne äro vida dyrare än köpevilkoren för freden, ja än den skada, som äfven de utmärktaste nederlag kunna tillfoga barbareskerne. En af dessas regenter tillbjöd sig ju att bränna sin hufvudstad, för hälften så stor summa, som den till dess bombardering gjorda utrustning kostade.

I denna anecdot ligger den sanna nyckeln till gåtan; ty att den så mycket omtalta Europeiska afunden, numera åtminstone, skyddar barbareskernas existense, lär svårligen kunna bevisas. Den ringa framgången t. ex. af Lord Exmouth's expedition låg i sakens natur och icke i någon christen magts hemliga bemödanden för barbareskerna. Om han ock förstört Alger, så hade han dock ingen ting verkligt uträttat, så snart han ej var utrustad med medel att eröfra och colonisera hela landet; ty, som redan nämnt är, en varaktig, d. v. s. på ömsesidiga fördelar byggd, fred kan ej vinnas med ett folk utan industri och samhällslagar. Det andra sättet att, utan skän-

ker, trygga sin slagga mot barbareskerna, vore att hålla en beväpnad sjömagt mot dem; men en sådan skulle kosta långt mera än presenterna.

Således torde Christenhetens förhållande till Barbareskerna komma att förblifva det samma, så länge ingen magt finner sin räkning vid att eröfra och colonisera Africas norra kust. Företaget är icke lätt, och de flesta Europeiska och Christna stater hafva vändt sin håg från eröfringar. Napoleon skall hafva påtänkt att för Bourboniska huset förvärfva ett rike på Barbareskkusten.

Hvad här ofvan är sagdt och som gäller i allt om de tre rövarenästen, hvilka inrotat sig på den smala kust rimsan mellan medelhafvet och öknen, gäller också om det stora af naturen välsignade rike, som Mahomeds afkomlingar grundat mellan Atlas och det stora sundet; dock med den skilnad, att en bestämd thronföljd befriar från de i Tunis, Tripoli och Alger så ofta inträffande hvällningar och således ger, fast ej större möjlighet att sluta en liberal, på ömsesidiga fördelar stödd fred med Marocca, dock åtminstone någon mera säkerhet åt den samma, sedan den en gång är köpt, och så vida köpevilkoren riktigt betalas.

Följande utdrag ur en officiel handling, rörande Marocco och dess förhållanden till Europa och de christna magterna, torde icke finnas utan interesse, i synnerhet då den mycket angår vårt fädernesland. Vår verksamme och såsom litteratör bekante Vice Consul i Tanger, Hr Jacob Gråberg af Hemsö, har till H. Maj:ts Konungen af Sardinien, hvars Consul i berörde stad Hr G. var i fråga att blifva, d. 18 Maji 1818 afgifvit ett "Förslag till de mått och steg, som af Hs. K. Sardiniska Maj:ts Regering borde vidtagas, för att sluta fred med Marokos och inrätta ett Consulat i Tanger".

Ehuru Maroccos naturalster äro bland de rikaste i verlden, så kan dock ingen egentlig handel där äga rum, i anseende till lagarnas obestämdhet och regeringens roflystnad. Om man därför undantager några få utbyten af varor, så är flaggans frihet nästan den enda orsak, som föranledt de Christna magterna till förlikning med Marocco, England och Holland voro de första, som gjorde fred med Scheriferne (Kejsarne, Mahomeds afkomlingar), med hvilka de redan vid början af sista århundradet slöto handelstractater. Sidi Mohammed, den nuvarande Sultans far, då han bekräftade dessa tractater, lade sig, i första dagarna af sin regering, vinning om dylika fredsfördrags upgörande med Danmark, Sverige, Venedig, Frankrike, Spanien och Portugal. Tyska Kejsaren och NordAmericanska Fristaterna voro de sista, men slöto icke därför de sämsta tractaterna.

Utom Toscana, som inbegreps i Tyska Kejsarens fördrag, äro ännu alla öfriga Italienska Stater antingen i öppet krig med Marocco, eller i ett slags vapenhvila, som likväl icke tilldelar deras sjöfart någon verklig säkerhet. Det är också någon ting förunderligt, att republiken Genua, ifrån flera århundraden tillbaka namnkunnig för sin handel och sjöfart, och hvars flagga ännu kort före de statshvällningar, hvilka nyligen skakat Europa, svajade i Indiska och Chinesiska hafven, icke varit omtänkt att följa sin medtäflerskas, Venedigs, efterdöme, som redan år 1765 ingick fredsfördrag med Sidi Mohammed. Men denna förundran öfvergår till förvåning, när man besinnar, att tvänne Kejsarens i Marocco Ministrar voro då Italienare och till hälften Genuesare, och att år 1769, sedan en Maurisk Jude, vid namn Ben Amôr, blifvit af Sidi Mohammed skickad till Genua, en af

Republikens Rådsherrar inrättat ett handelsbolag och till Marocco sändt sina Agenter med dyrbara skänker till Kejsaren och Dess Ministrar. Detta bolag uphörde dock snart, efter att för en kort tid hafva gjort upseende i den handlande verden.

Genuesarne hafva, då de velat gå till Spanien, Gibraltar och Vesterhafvet, måst bemantla sina skepp med utländska flaggor. Detta var imidlertid kostsamt och riskabelt. Nu hafva Genuesare och i allmänhet hela Sardinska rikets sjöfarande flyttat sig till Gibraltar, der hvem som vill med största lätthet får burskap, flaggor och skeppspapper. Också går hela handeln mellan Gibraltar och Sardinska hamnarna nu mera genom Engelska fartyg. De flesta fartyg, som användas till handeln mellan Maroccos kuster samt Malaga, Gibraltar, Algeziras, Cadiz och Lissabon, äro Genuesiska under Engelsk flagga. Det är ej sällsynt att se flera af dem på en gång i hamnarna vid Tetuan, Tanger, Larasch, Rabat och Suira (af Europeerne kallad Mogodore). Äfven finnes ett visst antal Genuesare bosatt i Maroccanska Riket. Tre fjerdedelar af de skeppare och matrosar, som på smärre fartyg drifva kusthandeln mellan Gibraltar och Spanien samt Maroccos kust, äro Genuesare; de öfrige nästan alla Spanjorer.

De förnämsta utförsel-artiklar i Marocco äro: ull, hudar, saffian, vax, honning, olif- och argans-olja, gummi, elfenben, dadlar, mandel, russin, strussfjädrar, mattor &c. Utförseln af dessa varor, äfvensom tull-afgiften, beror likväl af lokala och på Sultans och dess embetsmäns välbehag grundade förordningar. I synnerhet finnes i Maroccos hamnar ingen säker tulltaxa; och den vara, som i dag fritt exporteras, kan i morgon vara till utförsel förbjuden. Spannemål kunde, i anseende

till landets herliga jordmån, produceras i ofantlig mängd; men dess utförsel är förbjuden, och sjelfva Coran förbjuder utförsel af hvete.

De Christna magter, som ingått fred med Kejsarn i Marocco, och der hålla Consuler, äro följande:

England ingick fördrag med Marocco under Carl I; men formelig fredstractat blef ej sluten förr än under Georg I, och å bägge sidor ratificerad år 1729, mellan Mulai Aabd Allah och Georg II. England betalar ingen viss årlig afgift i penningar; men Engelska Consulernas presenter stiga till ett ansenligt värde. Af en år 1815 med Parlamentets tillstånd kungjord förteckning på de subsidier, som Engelska Ministären, under kriget mot Frankrike, ifrån 1797 ända till och med 1814, betalt till åtskilliga magter, synes Marocco intaga sitt rum för 16271 P. St., hvilka öfver hufvud beräknade, göra för hvart år öfver 4000 hårda Piastrar, utom 400 P. St., eller 1900 Piastrar, som, jemte lön och andra emolumenter, beviljas StorBritanniska Consuln årligen för dess Contingentbill eller vanliga omkostningar och presenter till stadens Gouverneur och Räntmästare eller Tull-Directeur, Kejsarens Ministrar m. fl., för att uprätthålla gemenskap med Gibraltar, som från Maroccanska landet förses med sina förnämsta lifsmedel. Ifrån England får Maroccanska regeringen i synnerhet sin ammunition, krut, kulor, gevär o. s. v.

StorBritanniska Consuln, som också besörjer Konungariket Hannovers angelägenheter i Marocco, bebor i Tanger ett skönt hus, som nyss blifvit upbyggt och säges hafva kostat Eng. regeringen en summa af 27,000 Piaster. Utom en Secreterare, en husprest, en läkare och en Folk, dem regeringen betalar, har denna Consul i Tetuan, Larasch, Rabat, Saffi, Dar-el-

bejda, Suira, och Agadir vice Consuler, som likväl ej hafva annan lön än consulad af de fartyg, som under Engelsk flagga dit inkomma.

Frankrike slutade sin fred år 1662 under Ludvig XIV; men denna fred fick ej någon riktig stadga förr än år 1767. Detta Rike betalar icke eller någon viss årlig afgift, men dess presenter hafva i dessa senare tider öfverstigit 10000 Piaster om året. Det hus, Consuln bebor, tillhör Kejsaren. Consulns underhafvande tjänstemän äro en Chancelier Intreprète och en Jude. För gudstjensten betalar han årligen 100 Piast. till Spanska Franciscanmunkarnes kloster.

Spanien slöt fred med Sidi Mohammed på samma tid som Frankrike, nemligen år 1767, och betalar icke någon viss årlig summa. Presenterne stiga ej till 1000 piasters värde. Consuln bebor ett palats tillhörigt Spanska Kronan, och som kostat 16,000 piastrer. Hans underhafvande tjänstemän äro en Vice-Consul, en tolk, som är Franciskan, och en Jude.

Franciskan-klostret i Tanger underhålles nog uselt af Spanska regeringen. Det äger i Larasch en *hospice*; och begge klostren tillsamman hysa blott fem officerande och två tjänande munkar.

Spanska Consuln besörjer tillika Österrikes och Toscanas angelägenheter i Marocco, hvilka likväl för det närvarande äro af föga betydighet.

Nederländerna slöto fred år 1752 med Mulai Aabd'Allah, den nu regerande Sultans farfader, och förnyade freden först år 1778. med Sidi Mohammed. De betala icke eller någon viss årlig penninge-afgift. Consuln har 500 piaster om året till bestridande af presenter och andra utgifter vid consulatet. Det hus, han bebor, tillhör hans regering, som fick det till skänks

af Sidi Mohammed. Det är ett af de vackraste och beqvämaste i Tanger. Consuln har hvarken Vice Consul eller Secreterare, och betalar sjelf sin Jude. Hans nation har förändrat statsförfattning, gränser, magt och anseende; men ej den sparsambetsanda, som i århundraden varit hufvuddraget i Holländarnes karakter.

Portugal, sedan det år 1769 förlorat staden Mazagan på vestra kusten af Mogh'rib-el-Akså, ingick år 1775 i fredsfördrag med Sidi Mohammed. Dess förbindelser med Maroccanska Kejsardörmet bestå blott i höfligheter och vänskapsbetygelser. Portugisiska consulatet har hittills gått i arf genom tre leder, från far till son. Den nu varande Consulns farfader hade varit slaf hos Sidi Mohammed, som skickade honom, i egenskap af sin Minister, till Lisabon, der regeringen, för att ej såsom sändebud från en främmande magt emottaga en sin egen undersåte, nämnde honom till sin Consul i Tanger, hvartill Sultan med nöje samtyckte. Consuls-huset tillhör Consuln personligen, hvars årliga presenter och extra utgifter ej stiga till 500 piaster. Han äger också den förmån att vid hofvet och nära vid Sultans person, såsom dess Apothekare, hafva en landsman, den ende christne, som nu för tiden befinner sig i maroecansk tjenst, men som i det hela äger oändligt liten inflytelse. Utom Under-Consuln, betalar regeringen blott en Judisk tolk.

Sverige slöt sin fred år 1763, då Kejsaren fick dyrbara presenter af kanoner, masteträn och annat skeppsvirke, ammunition m. m. — Konungen utläste sig att till Marocco årligen lemna af Sitt lands producter till ett värde af 20,000 Spanska piaster; men Sidi Mohammed tyckte bättre om att få denna afgift i reda penningar. Högstsal. H. M. Kon. Gustaf III vägrade

1772 att betala allt slags viss årlig afgift, förbehållande sig att, efter godtycke, gifva behöriga presenter; och man kom öfverens, att Konungen skulle hvartannat år skicka ett sändebud med presenter. Dess höga efterträdare hafva sedermera heidre velat betala årligen 20,000 piaster, utom de vanliga presenter till locala embetsmän, ministrar m. fl., som belöpa sig till 4 å 500 piaster. Consulns underhafvande tjänstemän äro: en Consulats-Secreterare och en Judisk tolk. Consulshuset, som nu är både beqvämt och vackert, tillhör Kongl. Svenska regeringen, som derpå kostat närmare 6,000 piaster.

Danmark slöt sin fred före Sverige, nemligen redan år 1757 och betalar årligen 25,000 piaster, äfven sedan Kronan Norrige blifvit förenad med Sverige. Dess presenter kunna beräknas till årligen 500 piaster. Consulshuset tillhör Danska regeringen och säges hafva kostat åtminstone 10,000 piaster. Consuln har under sig en Secreterare och en Judisk tolk, hvilka betalas af regeringen.

Nord-Americanska Fristaterna började redan år 1786 underhandla med Sidi Mohammed; men freden slöts ej formligen förr än 1795 med dess son Mulai Soleiman. Dessa Stater betala ingen viss årlig afgift i penningar; men deras presenter kunna beräknas till minst 1,200 piaster. Consuln bor ännu i sitt eget hus, och har hvarken Vice Consul eller Secreterare. Hans regering betalar honom blott en Judisk eller Maurisk tolk.

Det förslag, hvarur föregående underättelser äro utdragne, uptager årliga kostnaderna för ett consulat i Tanger till 5380 Piaster, hvilket således kan anses för medelsumman. Vill man veta, hvad freden med Marocco kostar t. ex. Sverige, så är det imedlertid ej nog att lägga denna sum-

ma till de förut nämnde 20,000 piaster; ty många kostnader finnas, hvilka ej äro här uptagne, såsom hyra för de skepp, hvilka afgå till barbareskstaterna med presenter, aflöningar och expencer till det verk (Convoi Commissariatet) som här hemma förvaltar dessa ärender m. m. När man nu besinnar, att tre barbareskstater utom Marocco finnas, där Sverige håller consuler och betalar presenter; så finner man, huru stark Convoi-cassan måste vara, för att kunna bära så ansefliga kostnader.

När man ser på ofvanstående calcul öfver de olika Christna magternas olika kostnader vid sina freder med Marocco, kan man ej undgå att anmärka, huru föga kostnaden är afpassad efter den nytta, som hvardera drager af sin fred. Den som äger många skepp att skydda, skulle det tyckas, borde betala i förhållande mer än den, som har få skepp, hvilka äro utsatta för barbareskernas roflystnad. Imedlertid betalar t. ex. Sverige fem gånger mer än Stora Britannien; hvaraf man visserligen icke får sluta, att Svenska handelsfartygen i de barbareska farvattnen äro fem gånger flere än de Engelske.

Vi hafva ganska stränga författningar emot utlemnande af sjöpass till andra, än Svenskt folk och Svenska fartyg. Om dessa författningar bidraga till Svenska flaggans helgd, bidraga de dock icke till convoi-cassans ökande; de hafva på sista åren jagat ur landet en stor mängd utländska skeppare, som bosatt sig. Såsom ett motstycke mot denna politik, är den af författaren till ofvanstående upgifter omtalade lätthet, hvarmed fremlingar erhålla Engelska sjöpass och Engelsk borgarerätt i Gibraltar, och hvaraf Engelska flaggan icke omtalas hafva förlorat något i anseende.

Betraktelser vid rykten om Riksdag.

Ofta är man obillig mot sin nästa; men sällan till den grad, som Svenskarna mot sina representanter. Då nöd är i landet, och fråga uppstår om Riksdag, så hörer man från alla håll: hvad skola Ständerne göra? hvad hafva de gjort? Det är ej länge sedan de voro tillsamman, och tillståndet är ännu detsamma m. m. Detta upfinnes af elakhet och uprepas af enfaldighet. Men man kunde ju lika lätt resonera på samma sätt om hvarje annan magt i staten; man kunde ju, med lika mycket skäl, säga: hvad skola vi med regering, collegier, comiteér, directioner? Deras göromål är det utan tvivel också att arbeta mot det onda; och då det onda ej utrotas, så äro de ju öfverflödiga.

Detta sednare resonnement är falskt; men det förra är icke mindre falskt. Hvad som icke ligger inom gränserna af mänsklig förmåga, bör man icke fordra af människor. Den olyckliga ställningen i landet har sin rot i händelser, hvilka intet människoförnuft förutsett och hvilka intet människoförnuft kan bringa till ogjorda. Hufvudsaken är dessutom, att *den* öfverlägger och besluter, som frågan angår och som *har rätt* att besluta. Redan detta enda skäl vore tillräckligt, för att vederlägga dem, som tala mot Ständerna och deras sammankallande.

Den samme, som af vatten gör demant, tiden, hon ensam kan uprätta det onda, hon sjelf gjort. Beslut och rådplägingar kunna blott undanrödja hindren för dess verkningar, likasom läkaren aldrig kan i kroppen inlägga någon ny kraft, utan blott hjälpa den redan befintliga att verka. Ingen kan göra under i politik eller läkarekonst; det enda man förmår, är att lätta de under, som naturen och tiden alltid äro färdige att göra, om de underhjälpas, det vill säga, om de återfå deras frihet att verka.

Det är dock under, som man tyckes fordra af Riksens Ständer; och huru har man kommit till denna obillighet?

Okunnigheten är ett ondt, men ej på långt när så stort, som föresatsen att vara okunnig. Då Ständerne skola sammanträda, beräknar man besvären, dem de skola afhjelpa, man fordrar sedermera att se dem afhjelpna och äro de det icke, så blifver man missnöjd, skriker om hela inrättningens oduglighet, om egna afsigter, lycköskeri o. s. v. Dessa förebråelser äro kanske mången gång rättvisa; men också ofta högst orättvisa. Likasom elaka barn skrika och stoppa öronen till, för att hafva det nöjet att skrika i fred, då man pekare dem, äfven hvad som är en fysisk omöjlighet att ge dem; likaså förfara äfven våra skrikare mot Ständerna. Deras slutkonst går icke längre än: detta onda fanns att afhjelpa; detta är ej afhjelpet; således är det ert fel. Man bekymrar sig ej att efterfråga, om Ständerna afgjort en fråga, *hur* de afgjort den, om deras beslut blifvit antaget eller förkastadt, hvem som talat mot eller med, hvem som drifvit fäderneslandets sak eller sin egen. Man skär alla öfver en kam och gör hvarje representant ansvarig för Ständernas beslut, eller för hvad som kanske händer *mot* Ständernas beslut. Så länge de äro tillsamman, äro de ansvarige för allt; då det skiljts åt, äro de också ansvarige.

Detta är mörkrets system, och kunde ej äga rum, om vi hade publicitet. Rådde det i Frankrike, så vore nu hvarje representant föremål för den harm, som de nya lagarnas antagande väckt. Men Frankrike har publicitet, eller hade åtminstone under det dessa lagar debatterades. Derföre inser folket, att skulden ej ligger hos deras representanter i allmänhet, utan hos en faction. Hvar och en njuter rättvisa efter sina förtjenster; folket fordrar icke det omöj-

liga, såsom hos oss, utan blott ärlighet och förstånd hos sina ombud.

Ingen ting bör därför ligga våra Ständer ömare om hjertat, än publiciteten och tryckfriheten. Låta de den förspillias, så hafva de förlorat sin sköld och sin arm, och falla offer för okunnighetens och ilskans anfall. Ständernas samlingsrum måste, så till sägande, vara af glas. Icke ett ord, icke en tanke bör vara dold för folket, som också då skall göra sina ombud rättvisa, icke tillvita dem, hvad de icke gjort, icke fordra af dem, hvad de icke kunna göra. Förtroende skall upkomma; och förtroendet äger trollkraft. Den regering, den representation, som ej äger förtroende, kan icke commendera en hundra del af landets krafter; den, som äger det, kan commendera mer än någon trott finnas. Förtroendet har ju gjort pengar af de Spanska vales, som nyss gällde vid pass hvad papperet i dem var värdt.

UTLÄNDSKA NYHETER.

Spanien. De Kongl. Arfvegodsens eller Domänernas uphäfvande beslöts af Cortes år 1813, då en civil-lista i dess ställe anslogs Konungen. Vid samma tid beslöts äfven uphäfvande af den skatt, som kallades St. Jacobs löfte och bestod i spännemål, den Chorherrarne i St. Jago ärligen upburo af landtmannen, i kraft af ett apokryfiskt document, hvarigenom Ramirez förlänt dem denna rättighet, till upplöfande af ett löfte, hvilket han allagt före sin seger öfver Maurerna. Äfven denna pålaga har Konungen nu uphäfvit. — De vid d. 9 Mars befintliga restantier på dessa båda skatter har Konungen, enligt Lorencinska klubbens önskan, anslagit till de familjer, som blevo olyckliga d. 10 Mars i Cadiz. H. M. har dessutom, med juntans råde, till samma ändamål förordnat en subscriptions öppnande öfver hela riket. — Genom ett Kongl. decret af d. 29 Mars afskaffas likaså de många afgifterna på de vandrande (trashumantes) merinohjordanne. — Konungen har, i enlighet med Cortes beslut, så förklarar sitt påbud om allmänna amnestien, att de,

som innehåft embeten under Josef, icke äro deruti inbegripne.

Lorencinska klubben tager en hög ton och blifver bullersam. Protocollerna öfver dess sammankomster läsas i en ny tidning, kallad Spaniens mærgonrådnad, och innehålla många beslut och förslag; bland annat om en ansökan hos Konungen, om förbud mot klosterlöftens afläggande, tills Cortes sammankommit, äfvensom mot klosteregendoms föryttrande af klostren sjelfva. Abisbal är utkörd från klubben (får ej eller visa sig vid hofvet). Anmärkingar äro gjorda mot Gen. Freyre och motsägelserna i hans depecher. Ett bref från Malaga uplästes, af innehåll, att en contra-revolution varit å bane, men blifvit om intet gjord. — Då det blef bekant, att Amiral Villavicencio var på vägen från Cadiz till Madrid, för att emottaga General-Directionen öfver Spanska marinen, yttrade Constitucional sin förundran, att sådant kunde ske, innan han rättfärdigat sig, i afseende på händelserna i Cadiz. Samma tidning är också ganska förtörnad öfver en sådan utnämning, som Salazars till Sjöminister (Han är nu från sin plats, som man redan sett). Abisbal råder han att draga sig tillbaka i mörkret, till dess mindre tvetydiga patrioter åter skänkt honom deras förtroende.

Jesuiterne hållas under sträng bevakning. Det säges att deras papper äro förseglade. — Alla höga militär-embeten i Riket besättes med nya embetsmän allt efter hand. Utom Quiroga, Riego och Arço Agüero, äro äfven två andra Leonska chefer, Banos och O'Dahl, nämnde till General-Majorer; den siste äfven till öfverbefälhafvare öfver lägret för Gibraltar.

Leonska arméen tyckes utgöra en egen oberoende magt i staten, som väl då och då sändet underdåniga beskickningar till Konungen, men icke förråder någon böjelse att låta befalla eller leda sig. Man synes icke veta, på hvad fot man egentligen står med denna besynnerliga armé. Alla andra äro uplösta eller förlagda, genom ordres från Konungen; denna lyder icke någon, och man har ej ens funnit rådligt försöka, om hon skulle vilja det. General-Capitainen i Andalusien, D. Juan Odonojbu, inberättar till Krigsministern om en resa, som han företagit till Cadiz, kanske, som det synes, för att utforska och vinna tänkesätten hos national-arméen. Denna berättelse är märklig och karakteriserar det förhållande, hvori Leonska arméen står. Jag tog, säger han, vägen öfver Isla de Leon, dels för nyttan, dels för nö-

jet att omfamna mina vapenbröder och se denna förmur för fäderneslandets frihet. Dessa värdiga krigare mottogo mig med entusiasm, vänskap och aktning för det mig af Konungen anförtrödda embete. Samma aktning betygade de äfven för Konungen. Jag uppehöll mig några timmar på detta lycksaliga ställe; min conference med anförarne var öppenhetig, värdig deras rykte och deras patriotiska tänkesätt; ett slags återhållsamhet, som ej medgaf det till vår förening nödiga förtroende, har redan uphört. Jag gaf dem ett bevis af min aktning, i det jag utnämnde en af dem, Brigadieren O'Dali, till befälhafvare öfver lägret för Gibraltar. Den tanken att införlifva en del af deras trupper med garnisonen i Cadiz har hos folket skingrat molnet öfver vårt närmare förhållande. Äfven trupperne hafva insett, att blott ett fädernesland och en lag finnes för alla; Leons kämpar välsigna med mig denna dagen; han skall fröjda vår gode Konung. Eftermiddagen kommo vi till Cadiz. Folkets förtjusning, då det såg tillsammans Herr Quiroga, Riego och sin Gouverneur, D. Cayetano Valdez (säkert misstag!!) och kanske äfven mig, i anseende till mitt embete, är obeskriflig och yttrar sig i onphörliga glädjebetygelser på gator, på spectaeln o. s. v. — Riego har till Konungen ingifvit en adress, i de vördnadsfullaste ordalag, deri han framlägger grunderna till sitt tåg från S. Fernando d. 27 Januarii. Han tyckes nu vara hela folkets hjelte. Lorenzinska klubbens protocoll innehåller en motion, att man hos Konungen skulle anhålla om den "odödlige Riegos" utnämmande till befälet öfver Madrids stadsgarde.

Presterskapet ensamt yttrar ännu vedervilja eller betänkligheter mot constitutionen. Biskopen i Malaga har besvarit henne endast med den clausulen: så vida religionen tillåter mig det. Detta tadlas hältigt i Madrid. — En munk har ingifvit till Konungen en demonstration, liuru H. M. kan återtaga sin ed på constitutionen. Konungen har i original öfverlemnadt skriften till provisoriska juntan.

Frankrike. Det nya vallags-förslaget innehåller hufvudsakligen: Det skall finnas två slags val-collegier, Arrondissemens och Departemens; de förre välja candidater, de sednare deputerade bland dessa. Ett Dep. collegium består af de högst beskattade väljande, i antal svarande mot femtedelen af alla väljande, dock så att det icke får vara öfver 600 eller under 100, utom i Paris,

som har 800. Arrond. Collegium består af alla väljande, som bo i Arrondissementet och icke höra till Dep. Collegium. Hvarje Arrond. Collegium nämner, med absolut pluralitet, så många candidater, som Departementet äger att skicka deputerade. Utnämningen sker genom scrutin (sluten votering), men icke muatligen, såsom förra förslaget innehöll. —

INLÄNDSKA NYHETER.

Under d. 24 April har Kongl. Maj:t, i anledning af Kongl. Commerce-Collegii och vederbörandes underd. Utåtanden (som redan äro af trycket utkomne) fattat ett beslut i frågan om productplacatets uphäfvande för Nederländska och Nord-Amerikanska fartyg. I afseende på desse sednare har Kongl. Maj:t väl icke funnit lämpligt att för närvarande inställa productplacatet i hela dess vidd; men dock tillåtit, att den i 3 och 4 Art. af Vänskaps- och Handels-tractaten med Nord-Amerikanska Fristaterna af d. 4 Sept. 1816 föreslagna förhöjning, af 10 procent å de vanliga afgifterna för Skepp och gods, skall uphöra och nämnde Staters fartyg äga rättighet att med Vestindiska natur- eller konst-producter, hvaraf förseln är tillåten med Svenska eller Norska fartyg, få till Sverige inkomma, och att dervid några högre eller andra afgifter eller umgälder icke skola erläggas, än sådana, som i enahanda fall utgöres af Svenska fartyg, dock emot vilkor att Svenska fartyg må äga att till Förenta Staterna införa alla natur och konstproducter af länderna kring Östersjön, utan andra eller högre afgifter än Americanska fartyg. Här om har Kongl. Maj:t befallt Dess Minister för Utrikes ärenderna att underrätta Förenta Staternas härvarande Beskickning. I afseende på Nederländska fartyg åter har Kongl. Maj:t för närvarande icke funnit skäl göra någon ändring i productplacatet.

Då ämnet är ekonomiskt, och det således beror på Kongl. Maj:ts nädiga välbehag att, i hvad stund som häldst och utan särskildt väckt fråga, minska eller utvidga verkan af productplacatet; så får man icke, genom dessa nädiga beslut, anse den stora frågan afgjord. Vi känna däraf blott, hvad Kongl. Maj:t för närvarande funnit skäl i nåder besluta. Frågan om totalt uphäfvande eller bibehållande återstår följaktligen ännu för regeringen att afgöra, och för nationen att undersöka.

STOCKHOLMS COURIER

Fredagen den 12 Maji.

Sine ira, studio et meta.

Afskrift.

Underdånigt Memorial.

Hos Justitiæ Cantzlers-Embete har förre Dykeri-Commissarien C. E. Bagge anmält, att ehuru Eder Kongl. Maj:ts och Rikets Krigs-Collegium låtit i Mars månad 1816 med honom sluta Contract, hvarigenom till honom upplåts icke allena det å Warbergs fästning och Götheborgs skantsar varande casserade gjutgoods af jern, utan ock hvad af dylik beskaffenhet till försäljning vid hufvudförrådet i Götheborg blifvit anslagit, allt för 2 Rd:r 16 skr banco skeppundet, men med vilkor, hvad sistnämnda godset angick, att vid skeende auction högre anbud derå ej gjordes; bemälte Collegium likväl, sedan auction blifvit förrättad och någon annan bjudare än Bagge då sig ej insunnit, vägrat att detta gods aflemna och förordnat ny auction, hvarvid godset kommit att bortgå till annan köpare; och som Eder Kongl. Maj:it, på Bagges häröfver förda underdåniga klagan, i nåder förklarar det vara honom öppet att emot Collegium anställa laga Rättegång, i afseende på dess i denna fråga vidtagne beslut, samt sin talan vid vederbörlig domstol anhängig göra och utföra; men Bagge ansett en så beskaffad, honom tillkommande, talan emot ett af Rikets Collegier fordra åtgärd af Eders Kongl. Maj:ts Justitiæ Cantzler eller Riksens Ständers Ju-

stitiæ Ombudsman och vid annat forum ej få göras anhängig, än hos Eder Kongl. Maj:it i Dess Högsta Domstol; har han öfverlemnadt denna sak till Justitiæ Cantzlers-Embete, för att genom dess biträde vinna tillfälle att utföra de ersättnings- och ansvars påståenden, hvartill han funne sig befogad.

Af de handlingar, som dels varit bilagde Bagges till Justitiæ Cantzlers-Embete ingifne tvänne särskildte skrifter, dels ock blifvit genom min försorg från Krigs-Collegium infordrade, och hvilka alla, jemte Bagges skrifter, härhos i underdånighet bifogas, har jag inhemtat följande förhållande:

Uti skrifvelse till Commendanten på Warbergs fästning, Majoren och Riddaren af Eders Kongl. Maj:ts Svärds-Orden Friherre A. Leyonhufvud, under den 15 Januarii 1816, har Krigs-Collegium tillkännagifvit, att i anledning af Dykeri-Commissarien Bagges, dels genom Commendanten i Götheborg insände, dels directe hos Collegium gjorde anbud, Collegium ville till Bagge, mot 2 Rd:r 16 skr Banco för Sk:det, lätt vigt, att genast vid varans afhemtning erläggas, upplåta det i Warbergs fästning och Götheborgs skantsar varande casserade gjutgoods af jern, äfvensom hvad af dylik beskaffenhet till försäljning vid hufvudförrådet i Götheborg blifvit afsedt,

”så vidt ej vid föregående auctiōn ett högre anbud å detta sednare vunnēs, allsammans under vilkor att afhēmningen deraf skedde inom viss utsatt tid, som ej sige öfverskrida slutet af påföljande Maji månad, vid honom förelagdt vite af 200 Rd:r Banco och förlust af vidare rättighet till denna handels fullföljande, om berörde tid öfverskredes, samt emot förbindelse, i händelse detta köp af nyssnämnde orsak skulle återgå och lika högt anbud sedermera vid anställd auctiōn å ifrågavarande jern ej kunde erhållas, godtgöra Kongl. Maj:ts och Kronan den härigenom upkommande skillnaden”; hvarom Friherren och Majoren anmodades förstādiga Bagge samt behörigt Contract med honom upprätta och till Collegium insända.

I följd af denna skrifvelse har Majoren Friherre Leyonhufvud under den 2 Mars 1816 med Bagge uppgjort formligt Contract, hvilket innefattar uti första punkten de af Collegium föreskrifne vilkor, men i trenne andra punkter några tillägg, angående vigten af de till Bagge upplåtna jernpiecer och sättet att göra kanonerna obrukbara.

Detta Contract har Collegium, i ny skrifvelse till Majoren Friherre Leyonhufvud under den 18 Mars samma år, förklarad uti första punkten till alla delar instämma med den af Collegium i förra skrifvelsen meddelade föreskrift; men i hvad de öfrige punkterna innehöllo fann Collegium för godt att stadga vissa ändringar.

Innan förenämnde Contract uprättades, hade Auctiōnen på ifrågavarande gjutgodsor blifvit, genom Konungens Befallningshafvandes i Götheborg Kungörelse af den 26 Februarii, utlyst till den 12 Mars, då den ock anställdes, utan att någon annan bjudare afhördes, än Bagge, som framviste Contractet och i följd deraf ansågs för in-

ropare, så att för honom slogs, enligt Tygmästarens, Öfverste Lieutenanten och Ridaren Weinbergs, derom utfärdade bevis.

När nu Collegium härom, genom Tygmästarens Memorial, fick underrättelse, beslöt Collegium den 1 April en skrifvelse till Commendanten i Götheborg af innehåll, att ”då Collegium, endast vilkorligen eller så vida ej högre anbud vid anställande auctiōn kunde erhållas å det i Götheborgs hufvudförråd varande gjutgods af jern, uplåtit detsamma till Bagge emot ofvanberörde pris, i följd hvaraf han vid auctiōnen icke ånnorlunda, än som bjudare, i händelse af upkommen täflan bort anses, men af det omförmälda Contractets upvisande och antecknande möjligtvis något hinder för frivilliga anbud å berörde jern kunnat upkomma, så hade Collegium velat anmoda Commendanten, som ej mindre om auctiōnens verkställande, än förberörde för afhandlingen med Bagge föreskrifne vilkor under den 15 sistledne Januarii blifvit underrättad, ej allenast att upgifva huru vid Auctiōnen tillgått, utan ock, att derest någon anledning vore till förmodan, att speculanter ansett Bagge ensam berättigad till denna handel, förordna så väl om inställande af det i Götheborgs hufvudförråd varande casserade jernets utlefverering till honom, som ock om ny auctiōns verkställande å dertill ytterligare utsatt och kungjord dag.”

Sluteligen har Collegium den 20 Maji, med förklarande att Collegium då, af Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes inkomne Kungörelse under den 26 Februarii, inhämtat, det terminen till auctiōnen, hvilken blifvit utsatt och hållen å den 12 Mars, varit för kort till nödig underrättelse för vederbörande speculanter, utsatt ytterligare tid till den 26:te påföljande Junii, då förnyad auctiōn å det i Götheborgs för-